

Alle landets brannvesen

Informasjonsskriv fra brann- og redningsseksjonen i DSB

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) arbeider med en rekke saker som er aktuelle for landets brann- og redningsvesen å få informasjon om. Temaene vi ønsker å informere om er:

1. Akutthjelper og pasientskadeordningen
2. Skadestedsledelse og ordensmyndighet
3. Brann- og eksplosjonsvernloven på Svalbard
4. Håndbok i brannforebygging
5. CBRNE-prosedyre
6. Sikkerhet på veg

1. Akutthjelper – behandlingsskader dekkes ikke av pasientskadeordningen

DSB er deltaker i Helsedirektoratets arbeidsgruppe som jobber med veileder for akutthjelper. I forbindelse med arbeidet har Helse- og omsorgsdepartementet opplyst at akutthjelperoppdrag ikke omfattes av ordningen med pasientskadeerstatning. Departementet mener at akutthjelperoppdrag ikke er helsehjelp, og at det er klart at akutthjelperordningene er utenfor pasientskadeordningens virkeområde.

DSB mener det er viktig at brann- og redningsvesen er orientert om ovennevnte. Slik DSB har oppfattet saken, skilles det på helsehjelp og førstehjelp. Behandlingsskader som følge av hjelp fra en akutthjelper vil antagelig forekomme sjelden, men de vil mest sannsynlig forekomme. Når akutthjelperordningen ikke omfattes av pasientskadeordningen, vil alternativet være slik DSB vurderer saken at kommunen/brann- og redningsvesen/akutthjelperen vil få krav om erstatning fra den skadelidte som har fått en behandlingsskade. Et slikt erstatningskrav kan inneholde krav om en ikke-økonomisk kompensasjon for helseskaden (ménerstatning), i tillegg til økonomiske tap som blant annet utgifter, inntektstap og pensjonstap. DSB mener disse kravene bør saksbehandles og erstattes i den statlige ordningen som er bygget opp i Norsk pasientskadeerstatning, og vi har bedt Helsedirektoratet om å løfte saken enda en gang til sitt departement. Vi har også orientert Justis- og beredskapsdepartementet.

Til informasjon gjelder ikke brann- og redningsvesenforskriften for akutthjelperoppdrag. Akutthjelperoppdrag er rene helseoppdrag som DSB ikke forvalter regelverket for. Brann- og redningsvesenforskriften er hjemlet i brann- og eksplosjonsvernloven, og gjelder for brann- og redningsvesen når det gjøres oppgaver i egen sektor. Helseoppdrag som brann- og redningsvesen påtar seg gjennom akutthjelperordningen, vil være tilleggsoppgaver – som kommunen kan legge til brann- og redningsvesenet dersom de ikke går utover lovpålagte oppgaver, jf. brann- og eksplosjonsvernloven § 11 andre ledd.

2. Hva betyr det å ha skadestedsledelse og ordensmyndighet?

DSB erfarer at brann- og redningsvesen synes det er uklart hva som ligger i brann- og eksplosjonsvernloven § 12 om skadestedsledelse og ordensmyndighet. Fullmaktene knytter seg til de oppgavene brann- og redningsvesenet har etter brann- og eksplosjonsvernloven § 11.

Ordensmyndigheten er svært avgrenset, og innebærer ikke politimyndighet eller begrenset politimyndighet. Oppgaver og virkemidler jf. politiloven, herunder maktanvendelse, utføres av polititjenestemenn. Også etterforskning, herunder etterforskning av branner og brannårsak, er en oppgave for politiet.

I senere tid har Justis- og beredskapsdepartementet (JD), i forarbeidene til sivilbeskyttelsesloven, beskrevet ordensmyndighet slik: "Med ordensmyndighet menes bistand for å gjenopprette og opprettholde orden i skaderammede områder, og trafikkavvikling som er nødvendig for å sikre skadestedet. Dette vil blant annet innebære myndighet til å bortvise publikum fra stedet, avsperring av område, trafikkdirigering mv". Det er samtidig henvist til at reguleringen av ordensmyndighet i sivilbeskyttelsesloven korresponderer med tilsvarende bestemmelse i brann- og eksplosjonsvernloven § 12.

For ytterligere informasjon viser DSB til brev av 02.03.2022 *Svar på spørsmål om skadestedsledelse og ordensmyndighet i brann- og eksplosjonsvernloven § 12* som er publisert på DSBs hjemmeside under *Brannvern, brannvesen og nødnett*.

3. Brann- og eksplosjonsvernloven på Svalbard

Justis- og beredskapsdepartementet og DSB samarbeider om å gjøre brann- og eksplosjonsvernloven gjeldende på Svalbard. I 2002 ble lov om eksplosive varer, lov om brannfarlige varer og gasser, og lov om brannvern slått sammen til brann- og eksplosjonsvernloven slik den foreligger på fastlandet i dag. Brann- og eksplosjonsvernloven av 2002 ble på tidspunktet ikke gjort gjeldende for Svalbard. Dette innebærer at det gamle brann- og eksplosjonsvernregelverket med tilhørende forskrifter fortsatt gjelder på Svalbard. Det gamle regelverket fungerer ikke hensiktsmessig opp imot andre regelverk som er gjort gjeldende på Svalbard i nyere tid, som byggeforskriften for Longyearbyen som tar opp i seg deler av plan- og bygningsloven.

Det er viktig at regler som har som formål å verne liv, helse, miljø og materielle mot brann og ulykker med farlig stoff, både når det gjelder forebygging og beredskap, gjøres gjeldende for Svalbard. For at Svalbard også i fremtiden skal være et attraktivt sted, er det nødvendig å legge til rette for at folk er og føler seg trygge. Regjeringen har i svalbardmeldingen lagt vekt på at det rettslige rammeverket for Svalbard skal være mest mulig likt det som gjelder på fastlandet. Da de administrative forholdene på Svalbard er annerledes, og det er noen særtrekk ved samfunnet ellers, er det nødvendig å gjøre noen tilpasninger i regelverket for at det skal fungere hensiktsmessig.

4. Håndbok i brannforebygging – veiledning innen brannforebyggende arbeid

Mange brann- og redningsvesen etterspør mer veiledning på det brannforebyggende området. Det ønskes mer veiledning til både myndighetsutøvelse ved tilsyn og bruk av andre virkemidler hvor forskrift om brannforebygging har lagt opp til større kommunal frihet til å drive brannforebyggende arbeid. Det er derfor startet opp et veiledningsprosjekt, "*Håndbok i brannforebygging*", som skal oppdatere eksisterende innhold og utvikle nytt veiledningsinnhold til utvalgte temaer.

Prosjektet har så langt resultert i ny temaveileder for brann- og redningsvesenets tilsyn med særskilte brannobjekt (§ 13) og mer veiledning som gjelder temaet risikoutsatte grupper. Ny veileder om tilsyn med farlig stoff kommer medio oktober, og veiledning om håndtering av bekymringsmeldinger er også på trappene utover høsten. I samarbeid med Brannvernforeningen er det startet opp et arbeid med å lage en temaveileder som retter seg mot brannforebyggeren/feieren. Parallelt arbeides det med å videreutvikle den digitale veiledningsløsningen på dsb.no. Dette arbeidet vil pågå over en lengre periode.

Veiledning legges inntil videre her <https://www.dsb.no/lover/brannvern-brannvesen-nodnett/>
Informasjon og veiledning som gjelder brannssikkerhet for risikoutsatte grupper finnes her <https://livsviktigsamarbeid.no/>

5. Veileder om sikkerhet på veg

DSB har nedsatt et arbeid med nasjonal veileder for nødetatenes sikkerhet ved akutte hendelser på eller ved veg på bakgrunn av innspill mottatt fra Øvre Romerike brann og redning etter en hendelse i desember 2020, der flere innsatspersonell ble skadet. Hensikten med arbeidet har vært å imøtekomme bestemmelsen i arbeidsmiljøloven § 4-1. Generelle krav til arbeidsmiljøet: "*Arbeidsmiljøet i virksomheten skal være fullt forsvarlig ut fra en enkeltvis og samlet vurdering av faktorer i arbeidsmiljøet som kan innvirke på arbeidstakernes fysiske og psykiske helse og velferd. Standarden for sikkerhet, helse og arbeidsmiljø skal til enhver tid utvikles og forbedres i samsvar med utviklingen i samfunnet.*"

I én av tre dødsulykker er uoppmerksomhet en medvirkende faktor og andelen ulykker som skyldes dette har økt over tid og vil sannsynligvis fortsette å øke^[1]. De siste årene har også vist at kjøretøy med autonome/selvkjørende systemer har skapt et nytt potensial for ulykker. Veilederen beskriver hvordan operatører ved nødmeldesentraler, innsatspersonell fra brann, helse, politi, bergingsselskaper og andre aktører kan forebygge ulykker på innsatspersonell og øvrige trafikanter ved hendelser på eller ved veg gjennom:

- Rask identifisering av hendelser hvor det nødvendig med aktive sikringstiltak
- Gjensidig varsling og informasjonsdeling av alle nødetater (trippelvarsling) og Vegtrafikksentralen (VTS)
- Etablere sikker kommunikasjon mellom involvert innsatspersonell

For å oppnå dette anses det som viktig at veilederen bidrar til:

- økt risikoforståelse, herunder hva som er akseptabel risiko og en felles forståelse av sikkerhet
- å forstå samspillet mellom aktørene og betydningen av informasjonsutveksling

^[1] <https://www.vegvesen.no/trafikkinformasjon/trafikksikkerhet/kampanjer/oppmerksomhet>

- forslag til forsvarlig sikring av ulykkesområdet (hendelsessted) på/ved veg
- spesiell oppmerksomhet mot høyhastighetsveg
- avklarte ansvars- og arbeidsoppgaver
- felles begrepsapparat
- tidlig varsling av nødvendige ressurser, slik at de kan utnyttes effektivt

Målgruppen for denne veilederen er alt personell i nødmeldesentralene, vegtrafikksentralene, nødetatene og bilbergere.

Arbeidsgruppen består av representanter fra DSB, Politidirektoratet, Helsedirektoratet, innsatsledernivået i alle tre nødetatene, Statens vegvesen og Bransjeutvalg for bilberging. Arbeidet ledes av DSB. Veilederen forventes ferdig innen utgangen av 2022

6. CBRNE-prosedyre for nødetatene og nødmeldetjenesten

DSB leder arbeidet med å utvikle en nasjonal CBRNE-prosedyre for nødetatene og nødmeldetjenestene *"Samhandling ved alarmmottak, utalarmering, utrykning og etablering av CBRNE-skadested"*.

Hensikten med prosedyren er å styrke den operative samhandlingen ved CBRNE-hendelser ved å legge til rette for et forutsigbart handlingsmønster og en felles situasjonsforståelse.

Den består av tre hoveddeler:

- Beskrivelse av handlingsmønster
- Organisering av CBRNE-innsatsområdet
- Rutine for eksternt varsling og rådgivning

Prosedypren omfatter nødmeldesentralenes handlinger ved meldingsmottak, informasjonsdeling og koordinering mellom sentralene, samt varsling og innhenting av spesialkompetanse. Videre beskrives handlingsmønsteret til innsatspersonellet under utrykning og i den innledende fasen av hendelsen. Det utarbeides også et forslag til en implementeringsplan og innføringen av prosedyren forventes i 2023.

Gassrørledningen Nord Stream

I lys av hendelsene med lekkasjer fra gassrørledningene Nord Stream 1 og 2 ved Bornholm i Østersjøen, oppfordrer DSB alle til å gå igjennom egen beredskap knyttet til håndteringen av ulykker eller tilsiktede CBRNE-hendelser. Dette inkluderer en vurdering av planer, utstyr og kompetanse i egen virksomhet, samt en gjennomgang av relevante bistandsressurser på lokalt, regionalt og nasjonalt nivå som det kan være aktuelt å anmode bistand fra ved en større hendelse.

Med hilsen
for Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap
Brann og redningsseksjonen

Heidi Vassbotn Løfqvist
sjefingeniør

Anne Ingersdotter Gran
rådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk og sendes derfor uten underskrift.